

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 19/09-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. januára 2009 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti L., a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. J. F., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Zvolen vo veciach jej podaní z 19. októbra 2006 urobených elektronickou formou a podpísaných zaručeným elektronickým podpisom takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti L., a. s., vedené pod sp. zn. Rvp 20115/08 až sp. zn. Rvp 20785/08 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 20115/08.

2. Sťažnosť obchodnej spoločnosti L., a. s., vedenú pod sp. zn. Rvp 20115/08 o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 15. júla 2008 doručených 670 sťažností obchodnej spoločnosti L., a. s., (ďalej len „sťažovateľka“),

pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) v rovnakých veciach podaných na tento súd 19. októbra 2006 elektronickou formou.

2. Z ich obsahu vyplýva, že sťažovateľka podala okresnému súdu návrhy na vydanie platobných rozkazov, ktorými sa domáhala zaplatenia peňažných súm od viacerých dlžníkov. Návrhy na vydanie platobných rozkazov boli podané podľa § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) elektronickou formou a podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona.

Sťažovateľka uviedla, že ku dňu podania sťažností ústavnému súdu okresný súd nevykonával vo veciach žiaden relevantný procesný úkon (výzva na zaplatenie súdneho poplatku, príp. vydanie platobného rozkazu a pod.), takže možno s určitosťou tvrdiť, že riešenie sporovej veci stagnuje takmer dva roky, hoci predmetom konaní je po skutkovej aj právnej stránke jednoduchá vec (uplatnenie „relatívne nízkej“ peňažnej pohľadávky, osvedčenej listinami prostredníctvom návrhu na vydanie platobného rozkazu).

3. V sťažnostiach sa sťažovateľka domáhala, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom okresného súdu bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, priznal jej finančné zadosťučinenie v sume 20 000 Sk v každej z uvedených vecí, ako aj úhradu trov konania.

4. Označené sťažnosti ústavný súd spojil v záujme hospodárnosti na spoločné konanie podľa § 112 ods. 1 OSP v spojení s § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha vecí to nevylučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Keďže zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, ústavný súd na tento prípad primerane aplikoval spojenie vecí podľa § 112 ods. 1 OSP tak, ako to je uvedené v prvom bode výroku tohto uznesenia.

5. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

6. Ústavný súd si pri výklade „základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie vecí v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

7. Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 221/05).

9. Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čo platí aj vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru, môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prietahoch (m. m. II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04).

10. Predmetom konania pred ústavným súdom je nárok sťažovateľky na ochranu pred postupom okresného súdu, ktorým boli podľa nej spôsobené zbytočné prietahy a porušené jej označené práva vo všetkých 670 veciach začatých formou návrhov v elektronickej podobe.

11. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 154/03, IV. ÚS 147/04, IV. ÚS 221/05). V prípade, keď ústavný súd zistil, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, čo platí aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, nevyslovil porušenie základného práva zaručeného v tomto článku (napr. II. ÚS 57/01, IV. ÚS 110/04), prípadne návrhu buď nevyhoviel (napr. I. ÚS 11/00) alebo ho odmietol ako zjavne neopodstatnený (napr. I. ÚS 17/01, I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, IV. ÚS 221/05).

12. Ústavný súd po oboznámení sa so sťažnosťou a s jej prílohami a po posúdení charakteru a rozsahu sťažností, s ktorými sa sťažovateľka v podobných veciach obrátila na ústavný súd, dospel k záveru, že jej sťažnosť je zjavne neopodstatnená.

13. Doterajšia dĺžka konania vedeného okresným súdom (necelých 21 mesiacov) spolu s (a najmä) charakterom veci zatiaľ vylučuje, aby konania vedené okresným súdom bolo možné pokladať za konania so zbytočnými priet'ahmi.

14. Právny názor ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti vychádza tak z vyhodnotenia celkovej doby trvania konaní pred okresným súdom, a to až ku dňu podania sťažností, t. j. 15. júla 2008, správania sťažovateľky, ako aj charakteru posudzovaných vecí, ktorý zo strany ústavného súdu nebolo možné nezohľadniť. V tejto súvislosti sa žiada uviesť, že:

- namietaná nečinnosť okresného súdu v konaní je podľa názoru ústavného súdu nevyhnutným dôsledkom (sprievodným javom) jednak toho, že okresný súd nedisponoval potrebnými technickými prostriedkami na „zhmotnenie“ elektronických podaní, ale najmä toho, že sťažovateľka sa po ich doručení vôbec nezaujímalala o svoje ďalšie procesné povinnosti (napr. zaplatenie poplatku, ktorý bol splatný nie na výzvu súdu, ale spolu s podaním návrhu a pod.).

- sťažovateľka žalobami vymáha pohľadávky, t. j. majetkové práva, ktoré od začiatku boli spochybnené. Tieto pohľadávky jej boli totiž postúpené S., ktoré sa stali spornými v konaní pred Okresným súdom Bratislava I sp. zn. 7 C 144/2006, a tým aj neistými pre rozhodnutie okresného súdu ešte predtým, ako sťažovateľka podala návrhy na vydanie platobných rozkazov - S. totiž podal na Okresnom súde Bratislava I žalobu o určenie neplatnosti uvedených zmlúv, z ktorých sťažovateľka uplatňovala svoje nároky, 12. októbra 2006. Túto skutočnosť S. oznámil listom jeho generálnej riaditeľky zo 7. novembra 2006 všetkým (v tom čase 45) okresným súdom v Slovenskej republike, pričom zároveň navrhol prerušenie konaní o návrhoch sťažovateľky. Z uvedeného vyplýva, že bezprostrednou príčinou pretrvávania stavu právnej neistoty sťažovateľky týkajúcej sa ňou uplatňovaných majetkových práv preto nie je namietaná nečinnosť okresného súdu vo veciach jej podaní, ale skutočnosť, že konanie vedené pred Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 7 C 144/2006, v ktorom sa rieši predbežná otázka dôležitá pre rozhodnutie v sťažovateľkiných veciach a ktoré začalo 12. októbra 2006, nebolo dosiaľ právoplatne skončené. Vzhľadom na množstvo sťažovateľkiných žalôb a na skutočnosť, že po právoplatnom rozhodnutí o otázke platnosti postúpenia sporných pohľadávok možno o sťažovateľkou uplatňovaných právach rozhodnúť pomerne rýchlo, bol procesný postup súdov, ktoré o návrhoch sťažovateľky meritórne rozhodnú až po právoplatnom skončení konania vedeného v prvom stupni pred Okresným súdom Bratislava I pod. sp. zn. 7 C 144/2006, primeraný a štandardný okolnostiam prerokúvaných vecí. Samotná existencia sporu „o vlastníctvo uvedených pohľadávok“, ktorý sa rieši, zároveň spochybňuje sťažovateľkino tvrdenie o obmedzení jej vlastníckych práv v dôsledku neskončenia konaní vedených na základe návrhov podaných elektronickou formou, keďže dosiaľ nie je zrejmé, či ňou uplatnené pohľadávky vôbec patria do jej majetku. Sťažovateľka bola zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, teda mala možnosť jednak využiť iný rovnocenný spôsob uplatnenia svojich práv, prostredníctvom ktorého by sa mohla účinne domáhať súdnej ochrany, a jednak mala využiť všetky účinné prostriedky na ochranu svojich domnelých práv. Nevyužitie ďalších zákonom ustanovených spôsobov uplatnenia práva (sťažnosti predsedovi súdu) viedlo k spochybneniu skutočného záujmu účastníka konania o ochranu svojich práv v konaní pred súdom a zároveň aj o dosiahnutie účelu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ktorým je odstránenie stavu právnej neistoty.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitostí tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky, ktoré mal k dispozícii podľa § 3 ods. 7 a § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“), alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle zákona o súdoch zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti“.

Napokon podľa tretieho odseku predmetného zákonného ustanovenia „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí

vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky“.

V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania o veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd nevidel v namietanom postupe okresného súdu porušenie sťažovateľkiných základných práv, ako tvrdila v sťažnostiach podaných ústavnému súdu. Preto senát ústavného súdu sťažnosť mimo ústneho pojednávania bez prítomnosti účastníkov odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (aj § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde) ako návrh zjavne neopodstatnený. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľky nezaoberal.

Ústavný súd v závere pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí sťažovateľ v tejto veci v prípade zotrvania na stanovisku, že postupom okresného súdu v nej dochádza k zbytočným prieťahom, predložil ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. januára 2009